

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 5 (11203) 1980 чылдың январь 6, воскресенье

1925 чылда
үндүрүлгөттүгү

Өртүр
2 чөл.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинде ЧАА-ЧАА БЕДИКТЕРЖЕ

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели Барыш-Хемчик районун Шекпээр көдээ Совединин ажилчы чоннарынын Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга төлөпиг ужуражыр талазы-биле боттарына алган социалистиг хүлээлгелерин деткээр доктаалды хүлээп алган.

СЭКП-нин XXV съездинин болгаш СЭКП ТК-нын оң дараазында Пенумна-рын шийирлерин күүсетпешкен. «Шекпээр» совхозтуң ажилдакчылары болгаш Шекпээр көдээ Советтин бүгү ажилчы чоннары көдээ ажил-агый бүдүрүлгезин төгүлдеринге чедикширлер болуп, көдээ ажил-агый продуктуларын кол хевирлерин күрүнге сазарынын дөрт чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен укт доктаалда демгелген турар.

«Шекпээр» совхозтуң ажилчылары болгаш алаба-хаакчылары, Шекпээр көдээ Советтин бүгү ажилчы чоннары чедип алган чедикширлерин улам быжыгларын, Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга чыг-ажык чедикширлер-биле демгелгелерин шийирлээш, бедиктег социалистиг хүлээлгелерин алган. Олар кол кичээлгеяй мал кыштаггадымшыкын чедикширлерин

чорударыне, малдың баш санын өстүрерине, мал продуктуларын күрүнге сазарынын планын хуусаа бетинде күүселдерине, техниканы чаксы хову ажилдарына белектер болгаш механизатор калдарын өөредир хемчеглерге, доозукчу чылда бедик дүжүттү алырны таарымчалыг байдалдарын тургузарыне утландырар турар.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели Барыш-Хемчик районун Шекпээр көдээ Совединин ажилчы чоннарынын Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга төлөпиг ужуражыр-биле алган социалистиг хүлээлгелерин чүдүлүт деп санааш, Шекпээр көдээ Советтин ажилчы чоннарынын инициативын калбаа-биле негептерид талазы-биле организастиг болгаш кижиздилге ажилчы чорударын республиканың улус депутаттарын чечер Советтеринин күүсөмнарныга дагым турар.

СОҢГУЛДА МУРНУНУҢ ХУРАЛДАРЫ

КЫЗЫЛ

Кызылдың № 48 тулуг өргөлдүгү коллективинге соңгулда мурнуна депшидиге хуралы болуп өрткен.

Укт хуралды № 48 тулуг өргөлдүгү парторганизация секретары И. В. Сермакши ажиташ, маллар бригадир А. И. Ельшовага сөс берген. Ол бригаданы ажит-херонун дугайын чугаалааш:

— Тыва АССР-нин Дээди Совединин депутаттын кандидатына малар Мария Николаевна Лебедеванга депшидирин саналлап тур мен — деп чугаалааш.

Оон соонда санал берген аштар ол кандидаттарын чүдүлүтүп деткээнер.

ТЕМП КУДУЛАШАН

«Сельхозтехника» Самалгайла районлар аразында каттыжымшыкын онгу беш чылдың дөрткү чымын планын оонадаларын хуусаада он хонук эрте күүсеткен, далаалан ажыр сөс муң рубльлар продуктуларын азыр дүрген. Каттыжымшыкын эрте кен чымын 466 муң рубльлар продуктуларын бүдүрген. 476 муң рубльлар продуктуларын салгарган. Бо көргүзүлгө бердинген оонадалардан ажыр турар.

В. И. Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чымынга төлөпиг ужуражыр дээш коллектив бердинген социалистиг хүлээлгелерин алган, ону күүселдир дээш каттыжымшыкын ажил-ипчилерин эрте кен чымын күш-ажык темпини биче-даа кыпталары бо хунерде шалымчы ажиллап турарлар.

Кызылдың пассажирлер АТБ-инде токарь цехи — бүдүрүлгенин чоргаарлы. Цехтин коллектив онгу беш чылдың планын оонадаларын бүрүнү-биле күүсеткен, амгы уеде 1981 чылдың октябрьның үлүүнде ажилдап турар. Ол-ла цехтен тергиннеринин тергиннери Степан Нефедович Копанев, Владимир Степанович Данышин олар он бирги беш чылдың үшкү чымын доозуп турар.

Цехтин токарлары доозукчу чылда база бедик темпиге ажилдап эгелзэн. Цех чыгыларын чогуур хуусаада ажи шынарлыг кылдыр күүседип келген. Цехтин мастери, Ленин-чи юбилей медалының эдилекчизи Геннадий Иванович Быстров ажилды билдигип удуруп турар. Хоорай Совединин депутаты токар Владимир Николаевич Засов социалистиг чарышты организастарына илепкейлиг кирип турар.

Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл болур оюнга олар күш-ажык белектиг ужуражыр шийирлээш. Юбилейге чедир цехтин нежигүннери шүптүзү 1981 чылдың планын күүседипкеш, 1982 чылдың үлүүнче кирер сорулганы боттарынын мурнунда салганнар.

ЧУРУКТА: мурнакчы токарлар (солгай талазындан) С. Копанев, В. Засов болгаш Г. Быстров олар.

А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

ЧӨӨН-ХЕМЧИК

СЭКП-нин XXII съездин аттыг совхозтуң Дөргүн сүт-бараан фермасынын ажил-ипчилери кызыл-булуңга чыганы келгеш, соңгулда мурнуң хуралын байырлачыг байдалга өрттирген.

Тыва АССР-нин Дээди Совединин соңгулдагы талазы-биле Хайыраканын № 65 соңгулда округунда Тыва АССР-нин Дээди Совединин депутаттыг кандидаты депшидир санылап мен — деп чугаалааш.

Хуралга санал бергендер ол саналды бүрүн деткээнер.

Соңгулда мурнуң хуралында Тыва АССР-нин Дээди Совединин соңгулдагы талазы-биле Хайыраканын № 65 соңгулда округунда Тыва АССР-нин Дээди Совединин депутаттыг кандидаты Дөргүн сүт-бараан фермасынын ажилчы А. С. Б. Монгушту депшидир деп доктаалды хүлээп алган.

Хуралга бир дугаарына сөс алган, ферманын ажилчыны Д. Кара-Сал мырча дөш:

— Бистиг фермамыстың

М. ТИРЧИН.

ТОДАРАТТЫНГАН

Бир-Хем районда «Саян» совхозтуң Сосерин салбырында мал кыштаггадымшыкын хур медал чоруп турар. Олар шондеринге улук хар чаргаш хат хадаш, өртүктөн каапкан. Ону тракторлар-биле далбылган, кыштаглар аразынд оруктарын аптаан. Чамдык колданырмын хову бо айла төрүп эгелзэн. Ыччангап хойжурларга алдан ажыр сакмаштыктерин чорудар. Оларны барык чартык кезин тодараттырган. Бо хуштарга малдың денгел-кужу черле экип. Кодап бүрүзүде мал чедикшир куралдарын тургускан. Оон сөөртүлгези ам-ла үрүлүшүлгези. Хойжу тураларын сүт-биле халдырып турар.

С. УДУМБОРА.

Чедикширнин дооскан

«Тыва-даг дүт» комбинаттын рудинин дагмылары онгу беш чылдың дөрткү чымын чедикширнин доосканнар. Мыда дыка хей акипактар чыл планын ажыр күүсеткидиз.

Бүдүрүлгенин хоочуну Г. М. Лодыкин удурупкан № 10 эскаваторуң коллектив 1979 чылдың бүдүрүлгө программанын хуусаада эрте күүсеткен, юбилейг чылдың январынын күш-ажык үзүүн күүсүлгезин чоккудулан. Олар декабрының 16-да 106,8 муң тонна даг массаны чүдүргөн, азы айнып

М. ООРЖАН.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИННИН ТӨРҮТҮНГӨН ХУНУНДЕН БЭЭР 110 ЧЫЛ ОЮНГА ТӨЛӨПИГ УЖУРАЖЫР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ТЫВА АССР-НИН БАРЫШ-ХЕМЧИК РАЙОНУНУҢ ШЕКПЭЭР КӨДЭЭ СОВЕДИНИН АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРИ

«Шекпээр» совхозтуң коллектив болгаш Шекпээр көдээ Советтин бүгү ажилчы чоннары онгу беш чылдың доозуп чымында чедип алган чедикширлерин быжыгларын, «Ленинчи юбилей чымында — шалымчы күш-ажык, бедик темплер болгаш шын» деп кыжыгыгын алаа-биле ажилдап, Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга чыг-ажык чедикширлер-биле демгелгелерин шийирлээш, дараазында социалистиг хүлээлгелерин алган.

1980 чылдың ноябрь 7-ге чедир мал ажалымдык продуктуларын күрүнге сазарынын чыл планын күүседип: сүтү 3700, этти — 4050, дүтү 550 центнери сазар. Беш чыл планында ажыр 600 центнер сүтү, 310 центнер этти, 53 центнер дүтү салгар. Малды чүткө дээш болгаш ортук муштуп, майыстыг болз мал 350 кг-дан, хой 43 кг-дан, халан 110 кг-дан эвези эвес дужаалда дежылиг турда сазар.

1980 чылда шийинтик малын баш санын: хой болгаш өткүчү 6 хуу, майыстыг болз малды 4 хуу өстүрерин, бир сазар ийне оонаштыр сүт сазаларын 2400 кг чедирлерин, төрүр 100 ийнектен, болгаш хуужаалды 86 бызааны, төрүр 100 хойдан 55 хурагалын алырны чедип алар:

мал ажалымдык продукту-луун кышкы уеде кудалдаш, малдың оңа-медал турарын халдырар. Ол сорулга-биле ортук-хемчеглерин комплекси боттандырар, мал кыштаггадымшыкын чедикширлерин чорудары дээш социалистиг чарышты бүгү чедирге организастар. Малды кышкы тургусту азыраар эвес кормо-хемчегтерин болгаш кормокухарларын удуруп чок ажилдаарын халдырар. Мал чедиринин бүгү хевирлерин чүлө белектерин байдал-биле малга бер. Мал чедирин кышкы уеде белектеринге болгаш чарыгдарына контролду халдырар-биле депутаттарын 7 бөдүктөрүн тургузар, улусчу контролдерин кириштирер. Мал ажалымдык калдарынын мергежилни беледери-биле: 1 класстын 17, II класстын 25 хойжурларын, I класстын 5, II класстын 12 ийне каларчыларын, I класстын 5, II класстын 7 сазычларын беледери: Ленинчи юбилейге чедир 4000 баш анык бола мал сазарын шөлүгөшти турар. 1980 чылда 750 муң рубль капитал салымшыктын шийирлээш алыр, азырал халдырарга комбинат, 2000 тонна кирер минералдык чедикширлерге скляны, комбинат септер боксту ажилдап кийер:

шөттөргө 5000 тонна организастиг, 7000 тонна минерал-

дыг чедикширлерин төгөр. Соокоз, механизаторларын ууш-дүжүт эвенотарын ийи салбырга тургузар, сүтаттыг чедирге чедикширлерин бүгү хевирлерин төгөрүн хемчээлин улгүттарар. Сүтгарыга системаларында бүгү гидротехниктиг дерилгелерин 1980 чылдың март 1-ге чедир септер доозар, чакы болгаш чейге сүтгарыгаларын чогуур үезинде чорудар, I, II класстарын 20 сүтатчыларын белектерин, сүтгарыгаларын депшидир аргаларын дилин-дептен сүтгарынын 400, чапкымындаларын сүтгарынын 600 гектарга ажыглар. Эргин сүтгарыга системаларын чарты кылып турган. 50 га сүтаттыг черин немей ажыглар. Сүтаттыг черлерден чангыс чылдыг ситенип дүжүдүн 25 центнер, хой чылдыг ситенип — 35, кукурузанын — 170, картофелдин — 110 центнер, сүтаттыг ситен шөлүлгөн чайгар үңген ситенип 15 центнер чедир, 4000 тонна ситенип, 1000 тонна сенжыг, 5000 тонна селосту белектер:

тракторлар болгаш көдээ ажил-агый машиналарын белектерин 1980 чылдың март 10-за, комбайнларын март 1-ге доозар, I классын 5, II классын 10 механизаторун белектер:

чуртаткыч чонун дуулаа ажил-агыйн I хойжурларга дууа дөргүтүр. Юбилейг чылда чолдан 500 центнер этти, 80 центнер дүтү салым алар:

чуртаткыч черлерин бүдүрүлгө болгаш, культурамаларал черлерин деви-көөлөрүн үзгелерин санитарлыг байдалга тургузар. Чуртаткыч черлерге 1500 ыштарын, оларын иштанде 500 центнер иштанде олурут, Ленинчи юбилейге алаар болуруп, «Депутаттар алдызы» салым эгелзэр. Бүдүрүлгө объектилерин, куумчуларын, кодан чогууну деви-көөлөрүн үзгүлчү арыттар, сууларын чалгайгыр болгаш нотагалар талазы-биле массалыг субсубинтерин болгаш воскресяттерин чорудар. Соңгулда округтарынын болгаш агитаторларларын аразыга «Узгелерин корум-чүрүм болгаш аммыралык бедик кулдуздары дөш» социалистиг чарышты организастар. Бо ажилга депутаттар болгаш активчилер шүт киржир. Советтин деви-көөлөрине үзгелерин корум-чүрүм халдырар, суурун чуртаткычларын иштанде корум-чүрүм кам-салаарына болгаш хойжурларын сазылаадым илепкейлиг киржилгезин чедип алар:

өөзегилге кижиздилгелер чорутуудагы сазыраггайжыларынга үзгелзеш, школарын өвөнжиктеринин ажилчыны шыгарын беледери, оларын мергежил ийиш азырын үзгелерин ажилдарыне

дип алар. Бүгү-янтти өөредилге дугайында Хоорудуң күүсөлдени болгаш ажилдап турар аныктарын өөренген турары чедип алар, өөреникчилерин бүдүрүлгө бригадаларына эргежок чууга байдалдарын тургузар, ону чер, көдээ ажил-агый техникамы болгаш үезин-биле халдырар, оларга бүдүрүлгө чорудулганын организастары-биле дүр-жүлгелерин специалистерин болгаш ажилдакчыларын чорудар. Чаа өөредилге чымында школарын белектерин 1980 чылдың август 16-га чедир доозар. Аныктарын көдөзгө быжыгларын үрүлүлээр:

культура-чырымышкын алаба черлеринин коммунистиг кижиздилге талазы-биле ажилчы экижизер, культура бажынына, библиотекаларга, кызыл-булуңтарга Ленинчи юбилейге тураскаткан «Ленин кезеке даяр», «Ильич бастыг-биле», «Ленинчи кезеке чурттан» база тиклеп турар деп темалыг кезежелерин ай саналга организастар, ас-на журналдарын, номчукчулар конференцияларын, лекцияларын, белектерин, күш-ажыкты байырладарын болгаш бууладарын. Ала-чуртун Улуг байымынын ажижикчилерин-биле, күш-ажыктын хоочундарын-биле, бүдүрүлгенин мурнакчыларын-биле учураштырар чорудар. Доктаамал ажилдаар агитаторларын тургузар, ону күжү-биле 20-ден эвези эвес концертти фермаларга, хойжу бригадаларга, хову туралгаларына болгаш совхозтуң өске-лаа бүдүрүлгө чакыраттарына көргүзүр. Каарлалар, бажынар, куумчулар концерттерин доктаамал өрттирер:

көдээ Советтин организастары ажилчыны чедикшир дүшүрүм негелелерин дүшүрүп сайыраггайжылар, сес-синагы ажилды экижизер, доктаамал комиссарлар, депутаттар болгаш постуларын Советтин ажилчы ролон бедилер, бистиг күрүлгезин Улусын Хоорудуң негелелерин дүшүрүп Советтин бүгү депутаттары Советтин болгаш оң органдарынын ажилчыга, бүдүрүлгө болгаш хой-янтти аммыралык илепкейлиг киришкен турарын, сонуңчуларын биле болгаш оларын күрүне эрге-чаргызынын организастар депшиктен күш-ажыктын коллективтер-биле доктаамал халдырарлыг турарын чедип алар. Владимир Ильич Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга төлөпиг ужуражыр дээш социалистиг чарышты Советтин депутаттары «Депутаттын чангыта хожу-жыгы турбас ужурут» деп кыжыг-биле кирип, ажилчы чоннар боттарына алган социалистиг хүлээлгелерин күүсөлдери дуушан көргүзөр.

Соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң чөвүлел хуралы көдүрүшкүнүг, байырладыг байдалга өрткен.

Москваны В. В. Куйбышев аттыг «Электростанция» борулууге каттыжымшыкын токары, ССР-нин Күртөш шаанынын лауреаты А. М. Горбунов чыганаарын мурнуңа чүтө чугаалааш, бо округтан РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттарына кандидаттар кылдыр Коммунист партиянын болгаш Совет күрүлгенин шыгаргай ажилдакчылар, Лениннин херонун шыгыч уламчылар чылды, тайыл болгаш кижилерин аас-кежи дээш чал-бышыгы демселзэн. СЭКП ТК-нын Чингис секретары, ССР-нин Дээди Совединин Президиумун Даргазы Л. И. Брежнев болгаш «МЭЛЗ» каттыжымшыкын элекчи ажилчыны В. С. Боброва оларын депшиктенин аныкталып, адаттыг кандал-тураларын деткирине кыйгырган.

Эл Л. И. Брежнев совет улус, Чернин бүгү депшидиге кижилери ханы хүндүлгө

хоочун саянызы Ленин, Күш-ажыктын Кызыл Тук орденнерин эдилекчизи мурнакчы саяны Адыл-кыс Санаа-Байыровна Монгушту эки билер бис. Бодуну бууныг мергежилге дыка хей аныктарын ол өөрткен. Ыччангап Адыл-кыс Санаа-Байыровна Монгушту Тыва АССР-нин Дээди Совединин депутаттын кандидаты депшидир санылап мен — деп чугаалааш.

Хуралга санал бергендер ол саналды бүрүн деткээнер.

Соңгулда мурнуң хуралында Тыва АССР-нин Дээди Совединин соңгулдагы талазы-биле Хайыраканын № 65 соңгулда округунда Тыва АССР-нин Дээди Совединин депутаттыг кандидаты Дөргүн сүт-бараан фермасынын ажилчы А. С. Б. Монгушту депшидир деп доктаалды хүлээп алган.

Чаңгыс эп-сеткилдиг деткишкин, изиг чүүлдүгзүнүшкүн

Коммунистерин болгаш партия нежигүнү эвезтерин бүдүрүлгө болгаш күш-ажыктын коллективтеринде эвеледешкен республикаларын Дээди Советтеринге депшидирин нандаларын деткип турарынын дугайын округтарын чуртта амычылган турар соңгулда мурнуң чөвүлел хуралдарынын киришкелерин меделеп турар. Ол чөвүлел хуралдар В. И. Лениннин төрүтүнгөн хунунден бээр 110 чыл оюнга төлөпиг утуктур дээш, беш чылдың оонадаларын чедикширнин күүсөдир дээш бүгү улустуң демиселин көргүзүп болу берген.

Наймысмаалдыг Черновск соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң чөвүлел хуралы көдүрүшкүнүг, байырладыг байдалга өрткен.

Москваны В. В. Куйбышев аттыг «Электростанция» борулууге каттыжымшыкын токары, ССР-нин Күртөш шаанынын лауреаты А. М. Горбунов чыганаарын мурнуңа чүтө чугаалааш, бо округтан РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттарына кандидаттар кылдыр Коммунист партиянын болгаш Совет күрүлгенин шыгаргай ажилдакчылар, Лениннин херонун шыгыч уламчылар чылды, тайыл болгаш кижилерин аас-кежи дээш чал-бышыгы демселзэн. СЭКП ТК-нын Чингис секретары, ССР-нин Дээди Совединин Президиумун Даргазы Л. И. Брежнев болгаш «МЭЛЗ» каттыжымшыкын элекчи ажилчыны В. С. Боброва оларын депшиктенин аныкталып, адаттыг кандал-тураларын деткирине кыйгырган.

Эл Л. И. Брежнев совет улус, Чернин бүгү депшидиге кижилери ханы хүндүлгө

Ленинградтың Октябрь соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин округ соңгулда мурнуң чөвүлел хуралына чыганаар РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттарына ол округга бадыйлаттарына чөпшээренин бээрин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, СЭКП ТК-нын секретары Михаил Андреевич Суловстан болгаш Адмиралтей каттыжымшыкын судю элекчиерин бригадир Николай Федорович Ушаковстан дилзэн.

Алма-Ата областың Баканас соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң чөвүлел хуралына чыганаар ол округтан Казак ССР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Алексей Николаевич Носыгинден болгаш «Пермфторсинтез» каттыжымшыкын бригадир Социалист Күш-ажыктын Маадыр Алексей Алексеевич Козневтен дилзэн.

Пермде Индустриальный соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң хуралын киржикчилери ол округтан депутаттарга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Алексей Николаевич Носыгинден болгаш «Пермфторсинтез» каттыжымшыкын бригадир Социалист Күш-ажыктын Маадыр Алексей Алексеевич Козневтен дилзэн.

Смоленск соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин округ соңгулда мурнуң чөвүлел хуралы болган. Ол округ-

тан РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Алексей Николаевич Носыгинден болгаш «Пермфторсинтез» каттыжымшыкын бригадир Социалист Күш-ажыктын Маадыр Алексей Алексеевич Козневтен дилзэн.

Ленинградтың Обухов соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң хуралы ол округтан РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Алексей Николаевич Носыгинден болгаш «Пермфторсинтез» каттыжымшыкын бригадир Социалист Күш-ажыктын Маадыр Алексей Алексеевич Козневтен дилзэн.

Владимир областың Ковров соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин округ соңгулда мурнуң хуралы болган. Оон киржикчилери Баглей соңгулда округтан Украин ССР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, Украинаның Компартиянын ТК-зынч бирги секретары Владимир Васильевич Шербицкийден дилзэн.

СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүнеринге бадыйлаттар:

СЭКП ТК-нын секретары Барис Николаевич Пономарев, Узбекстаның Компартиянын ТК-зынч бирги секретары Шараф Рашидович Рашидов, ССР-нин Дээди Совединин Президиумун Даргазы Григорий Васильевич Романовстан дилзэн.

Ленинградтың Обухов соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин соңгулда мурнуң хуралы ол округтан РСФСР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, ССР-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Алексей Николаевич Носыгинден болгаш «Пермфторсинтез» каттыжымшыкын бригадир Социалист Күш-ажыктын Маадыр Алексей Алексеевич Козневтен дилзэн.

Владимир областың Ковров соңгулда округунун ажилчы чоннар төлөөлчилеринин округ соңгулда мурнуң хуралы болган. Оон киржикчилери Баглей соңгулда округтан Украин ССР-нин Дээди Совединин депутаттыга бадыйлаттарына чөпшээренин СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүүн, Украинаның Компартиянын ТК-зынч бирги секретары Владимир Васильевич Шербицкийден дилзэн.

Эвеледешкен республикаларын Дээди Советтеринге соңгулдаар талазы-биле округтарын соңгулда мурнуң хуралдары уламчылан турар.

(СЭТА).

ЛЕНИНЧИ ЮБИЛЕЙГЕ УТКУШТУР

Владимир Ильич Лениннің төрттүнген хүнүндөн бээр 110 чыл оюнуң дугайында СЭПТ ТН-ның доктaлы коммунистер, бүгү совет кижилер Улуг Октябрының башчыларының идеяларына болгаш чагыларын СЭПТ-ниң чагылыш чок шынчы чоруунуң буюрелайг херекчи кылдыр хүлээп алган. Партияның ол эң чуулга документин пропагандалап турарының дугайы, Коммунист партияның болгаш Совет күрүнениң үндөсөлүкчүлүгүнүн төрттүнген хүнүндөн бээр 110 чыл оюн төлөткүчү уткуу дээш ажылчы чондарың патриотчу шимчээшкениң дугайы СЭПТ-ниң корреспонденттери дымчадый турарлар.

УФА. Бо чүс чылдын эгезинде Владимир Ильичиниң ийи ууза чораны бо хоорайда Ленинчи тураккал зоназын тургузуп турар. В. И. Ленинниң бажың-музейин долгандыр турар бурунгу бажыңнарын биесилештир катат тургузар ажылдар эгелдэн. Автономнуг республиканың чазаның бодылаан төдөвиленин өзүлгөр башкыр найыссылдык ол булуңунга бурунгу Уфаның ол үдөс өвүр-хөвир дагын тургузуптур. Чаарткап бажыңнарга музей делгирдерин салыр.

ТБИЛИСИ. В. И. Ленинниң төрттүнген хүнүндөн бээр 110 чыл бээр оюна тураккап бөдөлгөдөр Тбилисиниң «Электростроитель» буюрелайг каттыжышкынының чектеринге ук буюрулганын идеолоттук ажылдакчылар эрттирген. Ленинчи чагыларын амыралда боттанып турарының дугайы, СЭПТ ТН-ның ноябрь (1979 чыл) Плениумунуң шийтпирлерин боттандыр талашы-биле коллективтин сорулгаларының дугайы олар чуугаалаан.

Лекторларын, агитаторларын, политинформаторларын ажылчылар-биле ууражымшыкнарын хоорайның еске-даа улуз буюрелайг боттандыр талашы-биле боттандыр.

ТИНСИ. (Якут АССР). Биче ууар чуулдуң самолёттары болгаш вертолёттар Арктиканың бо суурунун ижилиринин болгаш ачыларын суурларынче угандыр ужудулган. СЭПТ обкомунун болгаш Якут районуң пропаганда бөлүгүнүн кижилерин олар оорутуп алган чоруткан.

Владимир Ильич Ленинниң төрттүнген хүнүндөн бээр 110 чыл оюнуң дугайында лекцияларын болгаш бөдөлгөдөр ууражымшыкнарга олар номчуларлар. Лекторлар болгаш пропагандистер Якутияның бүтү районнарынче чоруткан.

ТУЛА. Владимир Ильич Ленинниң төрттүнген хүнүндөн бээр 110 чылдыг бөлөкөл дугайында лекцияларын болгаш бөдөлгөдөр областннн советторунун болгаш колхоздарының мал ажылдыг фермаларында, механика мастерскаларында, чонун чурттап турар черлеринин айы-биле эрттир турар. Владимир Ильич Ленинниң амырал-чуртталганын болгаш революстук ажыл-чорудулганын дугайы, оон чагыларын күөстөткөчүлүгүнүн дугайы чуугаалаан ном болгаш чурук делегелерин библиотекаларда шимчел кылгылаан.

МОСКВА. Коммунист партияның болгаш Совет күрүнениң үндөсөлүкчүлүгүнүн амыралының болгаш ачы-чорудулганын Октябрь мунуңда үдөш тайылбырлап турар көргүзүп чүдүлгөн В. И. Ленинниң Тен музейинде чарткан.

Музейин материалдары Ленинниң чагыларын амыралда боттандыр чорутар, марксист-ленинчи өөрдүн чогалыкчы хамгыр талашы-биле СЭПТ-ниң ачы-чорудулганын дугайы күөсүкү-биле делгеп көргөскөн. Ол теманы «Сайыраггай коммунист» нитилел болгаш коммунист тургузушкунуң деп көргүзүп чүдүп ханымы-биле тайылбырлаан. Музейде чеди лекторийер амыралдап турар болгаш Ленинниң херээ чурттап база тилеп турар деп нитилел-политиктиг номчулгаларын чорутуп турар.

Даштыкче чорудары-биле «В. И. Ленин болгаш амгы үе» деп тематиктиг он делегелери бөлөкөп турар.

ЕРМАКОВСКОЕ. Ол суурун чурттакчылар шалуттурган марксисттерин чөвүлө хуралының 80 чылы демделеп эрттиргенер. Аңа В. И. Ленинниң саналы-биле «Россияның 17 социал-демократтарының ууражымшыкының» хүлээп алган.

Документке ат салган А. А. Ваневиниң бажыңында «В. И. Ленинниң Сибирь шөлүгези» деп Шүменсконин камгалал-музейинин филиалын ачтыкан. Оон көргүзүп чүдүлгөн көргүчүлүгүнүн, шөлүктөн марксисттерин, намыр-биле таныштырып, орус «экономистерин» идея талашы-биле чыла шабарына, чаа хөвирин пролетар партиянын тургузарына Владимир Ильичиниң бажың «ууражымшыкының» улуз ролунун дугайы тайылбырлап турар. В. И. Ленинниң төрттүнген хүнүндөн бээр 100 чылында ачтыкан ол филиалга аң 325 мүн ажыг киж чоран.

АСТРАХАНЬ. Улуг башчынының алы-биле алаан судно тузар болгаш судно септар заводтун төгү музейинде В. И. Ленинге тураккап көргүзүп чүдүлгөн ачтыкан. Делегелер-биле эң баштай буюрулганын идеолоттук ажылдакчылар танышкан. Олар пехтерде болгаш ачыкчыларын чурттап турар черлеринде Владимир Ильичиниң амыралының болгаш ачы-чорудулганын дугайында, оон чагыларын күөсүкүлүгүнүн дугайында бөдөлгөдөр чорутуп турарлар.

КИЕВ. Украинаның республиканың политиктиг литература үндүрүр чери «Украинат Украинада» деп фотоалбому парлан үндүргөн. Документалдыг материалдарга үндөшүлүп алган, ол альбом В. И. Ленинниң төрөдөрүнүн — нези Анна Александрованың, думдаса Дмитрий Ильичиниң, Анна Ильичиниң болгаш Мария Ильичиниң амыралында Украинаның бөлөкчөсүнүн үдөш, оларның революстук ажыл-чорудулганын дугайы тайылбырлап көргөскөн.

Милитарисчи планнарны үзе шавар

Ордуман ырашылдыг чаа америк ракет-ядролук чепсенти Барыын Европаның чамдын чурттарының деискезиринге экиеп тургузар дугайында АКШ-тың болгаш НАТО-нуң айыылдыг планнарын үзе шаварын Европаның база делегетиниң депшилерин хий-нитини бо эгелдэн чылда болу-нуң кол сорулгасы кылдыр көрүп турар.

БУДАПЕШТ. Чепсенти эидере буюрелайг күөстөдөр дугайында НАТО-нуң шийтпирлер венгр уласту дүвүрөткен деп. ВУР-нун АКШ-нын күрүне секретары Пал Рап «Мадар Хирал» солуга интервьюга меделдөө. Европаның уластарының буюрелайг эрге-ажыктарына, чавырышкынының эчс сорулгалына база алыс уластыкта ууш шийтпир үндүргөн НАТО-нуң чурттарына чакырып шыгыны зарымсалганы хүлээр апар. Ол орук түндөк бөдөс деп, төөгүлүг дүрүлгөтүгү үндөшүлүп, баш ууш чугаалары берге эвес. Илдинг политика кандыг-даа чугаалажымшыкнарын үндөшүн болуп шыдаас.

Барыын чүктүг чепсентилеринин чаа программалары серемчилдиг чорукту бөдөлгөдөр негеп турар деп, П. Рап демделген. Бир чүүл чинигин чок: социалист чурттар боттарының эрге-ажыктарын камгалап база боттарының айыыл чок чорууң быжыгларыннн хөмчөлөрүн аң пшадар аргалыг. Бистин тайбың политикамын эскерилбес, Европа динке «сөөк дайынының» буюу дүшкүрүп турга мчтан бөшн тайбынын хандыры дээш туржун турган болгай бис.

БОНН. Брюссельге хүлөөн алган шийтпирлер чепсентилеринин эидере буюрелайг чаа үе-чазаны ачтыкан. Чепсенти дүвүрөткөн боттун аргалары ажылдагышкын барган деп, «Пат» солуга ФР-ниң көсүк хий-нити ажылдакчы Г. Кале билдөө. Парламенттеринин үнүн дынааанын ышан, миллион-миллион кижилерин тура-сорууң кичээлге алдан дыр. НАТО-нуң бичин чурттары АКШ-тын болгаш еске-даа күшүгү күрүнелерин талашында күтүүшкүгө таварышкан. Оон түндөндө, Чөөк чук талашың сал-

Мал ажылы — шалыпчы фронт

Монгун-Тайга районун «Малчы» совхозунун Кара-Ховуда комсомолчу-аңыктарының хойжу бригаданың малчылары ленинчи юбилей-лег чылда бедик көргүзүлгөдөр чедип алыр-биле улам-на күженишкенин ачылдар деп шийтпирлөөн. Бригада төвүгө болган хуралга онгу беш чылдын дөрткү чылында малчыларының ажылынын түннелги үндүргөш, ону тодаргай анализеп көргөн.

Комсомолчу-аңыктар бригаданың кижилерин 1979 чылда төртүр 100 хой-

га онааштыр 90 хураганын, тыва уксаалыг хой бүрүзүн 1,5 кг дүстү алырын социалист хулаалгынине би-жөөн турган. Херек кырында түннел көргө, хулаалгелер ай-тынганын 537 хураган болгаш 934 кг дүк хой бол-ган. Иччангаш комсомолчу-аңыктар бригаданың кижилерини сөгтөн сөгүтө ээ болган. Олар онгу беш чылдын доостур чылында улам-на бедик социалист хулаал-гени боттарына алган. Блан-гыз Тыва АССР-нин алдарыг малчыны, аңыктарын лаг-нышкычын Донгак Усун,

хоочун хойжу Бак-оол Бам болгаш ескелер-даа төртүр 100 хойга онааштыр 100 хураганын менди доостурарын хүлээрген.

Бригаданың малчылары чаа чылды шалыпчы күш-ажыл-биле эгелдэн. Кода-нариа кыштагылашкынын байдалы эки. Чижээ, Донгак Усун бөлүнүн күжү-биле бе-леткөөн 26 тонна сиегини кыштаанда дүжүрүп алган. Совхоз оон кырынга немей си-генин, концентраты база бер-ген. Ук малчын кодаанын чы-рылар бичи электр моторун бөдү салып алган, ажыллап турар.

Чаа чылдын баштайгы хү-неринде бригаданың кодааны-

рынга хой оолдашкыны ту-дуктөөн. Ам мында мун дире хой оолдаан. Оларын хура-ганын оңча-менди доостур-турар. Тусту-е малчылардан Д. Усунунун кодаанында 150, Б. Бак-оолдун кыштаанда — 160, а аңык коммунист У. Көдөдүн аалында — 190 хой оолдаан, хураганын бүрүн менди.

Хой оолдашкынының үе-линде хураганын менди до-руктурар, хойнун улуг бөдүн менди камгалап алыр дээш, хойжуларга дулааларынче, оларын хандырылганын эки-жеринче бүгү күштерин хойжу бригаданын бригадир, СЭПТ обкомунун кижигүн А. Кара-оол, бригада партия

эге организацианын секре-тары К. Борган олар моби-лизастап турар. Тодаргайла-ра, бригаданың 15 кодаанында суг кузар ишкыр кыштаан бар, оларга сугун үзүктөл чок че-дирип кулуп турар. Ол ыш-каш сиегини, концентратты, дүстү четчир-биле чедирген-Суг сөөртүр ийи машинаын чодаачылары комсомолчу Р. Усун-биле К. Алдын-оол эң-не шалыпкын ачылдып, суг сөөртүрүп үзүктөлүрбес талашы-биле совхозта чарыш-тын мурунку олурунда чоруп турар.

СЭПТ ТН-нын июль (1978 ч.) Плениумун шийт-пирлерин, «1979—1980 чыл-

дарың кышкы үезинде мал ажылының продуктуларын буюрелайг «база бөдөлгөдөр» көвүдөдөр дээш, мал ажылы-нын ачылдакчыларын Бүгү-үмүл социалист чары-жыл калбарып дугайында» СЭПТ ТН-нын, ССРЗ-нин Ми-нистрлер Чөвүлелинин, ВШСП-тин болгаш ВЛКСМ ТН-нын доктaлы амыл-ралга боттандыр дээш, Ка-ра-Ховдун комсомолчу-аңы-ктар бригаданың малчы-нары чаа чылда сөөк кириниш-кининг ачылдып турар.

С. ЗРЕС-ООЛ.
Монгун-Тайга район.

БОМБУРЗЕКТИН СУДАПЫ

АФГАНИСТАННЫҢ ДАШТЫКЫ ХЕРЕКТЕР МИНИСТРИНИҢ МЕДЕГЛЕЛИ

НАБУЛ. (СЭТА). Барыын чүктүг чамык бөдөлгөдөр «Афган айтырыг» джир чү-вонин Каттышкан Нацалар организацианын шугуму-биле «чугаалажырын» органи-заастар дээр калдыг-даа күт-күчү оралдажымшыкнарга Афганистан шийтпирлер ууражымшыкнарга. Бизде «ай-тырыг» турбайн турар, а Аф-ганистаның болгаш оон поли-тиказын долгандыр Барыын чүктө өскөдүп турар хоп-ташкыныр — чугулажымши-нер дээр-ле Афганистан Демократтыг Республикамын бол-гаш афган улустуң дайыны-нары болуп, Апрель революция-зынын чаалап алышкыны-рын калдыг-даа арга-биле чөс

кылырын оралдажымшыкнарга империалист бөдөлгөдөр шугуму-биле таарыштыр болуп ал-ган чүвө-дир. Афганистан-нын даштык херектер ми-нистри Шех Мухаммед Дост ол дугайын Кабулдан Нью-Йоркке ужуруп үнүптерини муруну чырында меделдөөн. Афганистанны туржун бол-гаш даштык политиказынын кол принциптерин бөдүнүп чазанын дашканын буюрар КНО-га тайылбырлап бээр дээш ол ынаар чорукканын олозалат меделдөөн.

Империализм, реакция, ко-лонализм күштери бот-эрге-лиг АПР-ге ууш чепсенти чөдөлгөдөр үр үенин дүргү-

зунда кылып, соксаа чок өс-түрүп, Афганистанын бүрүн-бүдүн деискезирлук турарын, хосталганын болгаш хама-рышпас чоруун кыжаныш-кына тургузуп келгени бүгү делегетке билдиргил деп, Ш. М. Дост меделдөөн. Ол байдалда АПР-нин чааа ССРЭ-ниң болгаш АПР-ни аразынга найырал, чаагай ко-жа-хөлбөө турар болгаш калы ачылдажылга дугайында 1978 чылдын керээзинин чүдөлү-гүн дашыгаш база КНО-нун Уставынын негелделеринге шыгыны дүшүртүр хөдөлбү-шай, политиктиг, моральдыг дүргөн дөткөмчени, ол ышкыш шерит дулаамчымын көргүзөр

дугайында бистин-биле найы-раал Совет Эвелелинде ил-деп кылырын өргөжөк чууга-ла деп көргөн. Афганистан бот-камгалап хамаарыштыр бө-дүнүн дүрүм буюрар, делегет-нин нити норма-чижектер-биле хулаал көрүлүп өргөшн боттандырган. Ол фактыны боттарынын кара сөгүшүгү сору-лгаларына таарыштыр ха-жылары, афган даштыкы поли-тиказын утка-бозалын эш-биле хажылары—АПР-ниң иш-тин херектеринче толгаарлаар дээш-дир. Барыын чүктүг, ха-мыктың мурунда АКШ-тым, империалист бөдөлгөдөр ха-рып ычылдыр хөдөлүп турар-лар.

ТУРЦИЯНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ХУРАЛЫ

АНКАРА. (СЭТА). Турция-нын премьер-министри С. Демирель дашкышкыны-биле чазактын хуралы ачаа болуп, чүртүгүн шерит ууш-тургуларын президент Ф. Корутюркө тыгаскан негел-делерин меделеп бижини чу-гаалашкан.

Хурал соонда журналистер-нин айтырылганына хары-лап тура, С. Демирель кол оп-политик Улусчу-республиканы-чы партияны (УРС-ниң) кир-

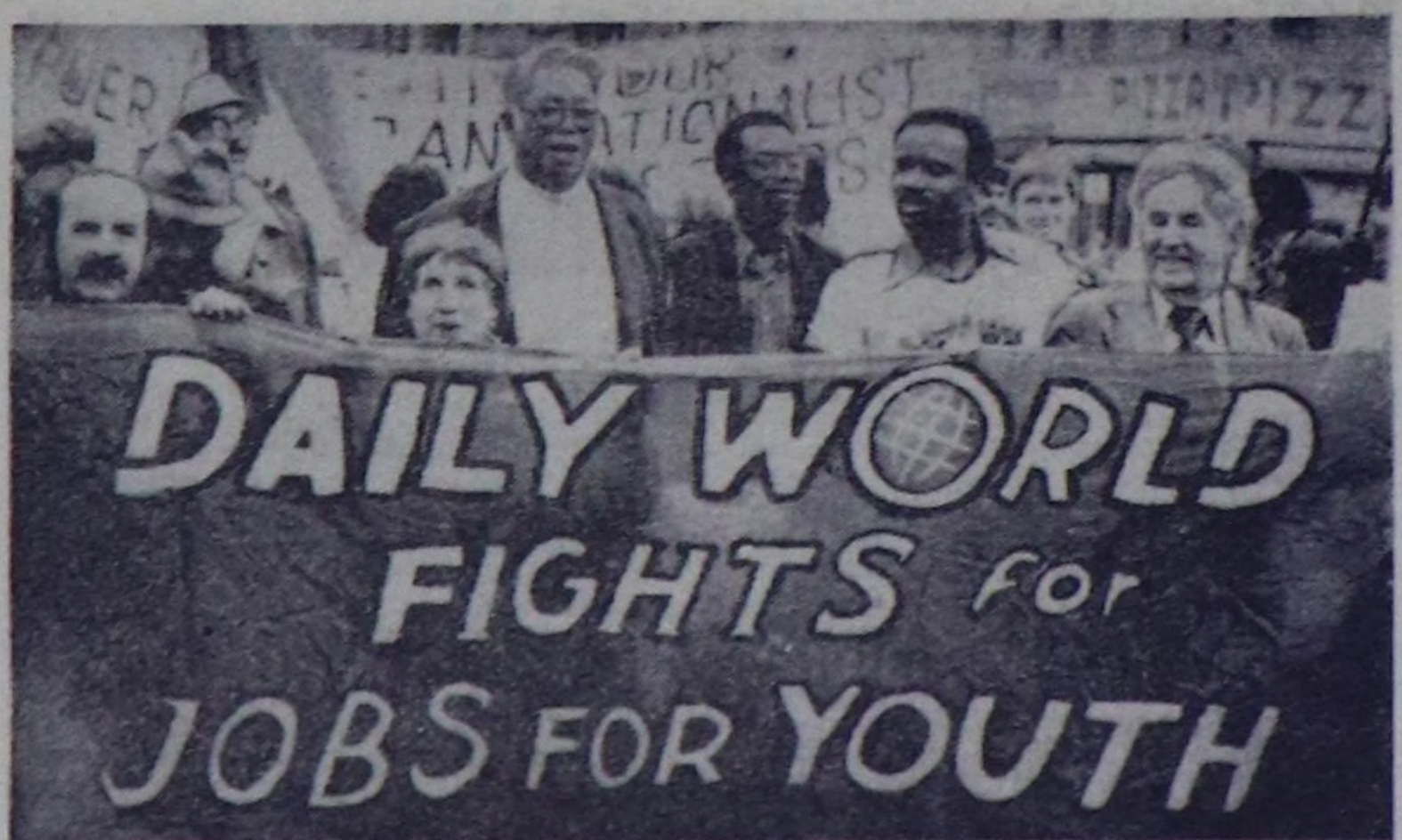
жилдөө-биле ачылаачи чазак-ты тургузарынын аргазын хүлээп көрбөөн.

УРП-ниң парламент бөлү-нүн хуралына партияны ууштуркучу Б. Эджевит шерит ууштуркучуларын меделдөөн-н утказын депутаттарга та-ныштырган. Шерит кижилер-нин бо бажымын Турцияда шыгыны кризистин дугайы херетилеп турар-дыр деп, Эджевит чуугаалаан. Чүртүгүн мурунда турар чидик сору-

галарын шийтпирлөөринге илдинг бөдөлгөдөр УРП-ниң шийт-пирин ол онаалап медел-дөөн. Ол айтыры дугайы чуртта эң улуг ийи партияныч-аразынга чугаалажымшык-нары эрттирген С. Демирель УРП каш ууза саналап кел-генин, ыччалда-даа дашкыш-каналарына харылар ал-базынын Эджевит меделдөөн.

Бир эвес политиктиг ууш-туркучулар нуртка көрүм-чүрүм-ну болгаш оожургалды хамы-

рар хөмчөлөрүн албас болза, «армия республиканын камга-лаар болгаш тежээр бөдүнүч хүлээлгенин күөсөдүп кире-птер» деп саныштыр шерит кижилерин меделдөөдө кир-ген. Барыын талакы хайга-ракчыларынын бөдөлү-биле айтыр, «Бо чорун армияныч эрге-чагырганы бөдүнүч хо-дунга алыр бөдөлүкчүлүгүн дугайын херетилеп турар.

«Дейил уорла» аңыктарын ачылдар эргени хандыры дээш деискезир турар. Ки-жени эрге-шөлөшүн ханды-ры дээш илеласылг, туруш-тур деискезир—америка ком-мунистерин солдунда ыдыг кыгыртып паралан.

Каттышкан Шаттарын аңыктары аммырал-чуртта-галын дыка-ла берге байдал-дыг эгелдэр ууштурга та-варжыл турарлар. Олар бот-тарының нитилелдеринде «ар-тык» кижилер бооп турар. Ол нитилел оларын ачылдар болгаш өөрини эргени хан-дырып берейн турар. Аңык-

АДН—СЭТА-ның фотоз.

АМЕРИК-ИРАН ХАРЫЛЗААЛАРГА ХАМААРЫШТЫР

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Бат-тышкан Шаттар америк-иран кризистин долгандыр дайы-зырак дембөөрөшканын күш-тедилерин, ийишкынын улам-на өңүк чингээлг арга-ларын ачыллап турар.

АКШ-тын согуш-чөөн тала-кы шаттарынга шерит өөрдө-дөлгөдөр эрттир дөдөдүн дугайында дыналыгын мыла харын ычылдыр үндөөн, «Америк шеритлерин нефтизи байлак чүртө ооктарынн» аргаларын ол өөрдөлгөтө шен-неп көөр. Фераль бирде эл-дээр ол «шерит өөнирарын» кышкы байдалдарда эртерин улуг ууш-дүзүлгү кылдыр ка-руп турар. АКШ-тын шерит-агаар күштеринин болгаш армиянының баштайгы кезе-тер өөрдөлгөдөргө кижирг дээш Нью-Йорк штаттын согу-талазында Форт-Драммин шерит баазында көзү эгелдөөн.

Иранга хамаарыштыр, бо деискезирин еске чурттарында база кыжанын турар бөдүнүч агрессти политиказын чаап-чажырап дээш Иранга «сөөк кыжанышкын» туруп турар дээр хоозун чүвени дугайы Вашингтон шугулажымшык сурталчы кампаниянын эгел-дөөн. Илдинг өңүк-чөгүлгөт, шугуш нугулач меделдөөдөр сөөлүг хүнерде АК бажы-нын-даа, күрөдөдөр-ментинин-даа төдөлгөдөр кылып келген. Моон-биле холбаштыр Си-Би-Эс дээр телекомпания: «АКШ-тын күрөдөдөр-ментини муусламан чурттарга кол кыжанышкын АКШ-тан эвес, харын ССРЭ-ден үнүп турар дээр аныгы чүвөсүн оларга буюрелайг хүлээлгелг сур-таалчы шугумун ам чүктүлүг чорудуп турар. Иччанга ва-шингтон эрге-чагыргалар ол шугулажымшык кампаниянын Иранга, чижээ, нити-биле Чоокко болгаш Ортакы Чөөн чүтке хамаарыштыр АКШ-тын өжөлөкч планнарын чаап-ча-жырагына таарыштыр бөдөл алганы илден.

ТЕГЕРАН. (СЭТА). КНО-нун чингине секретары К. Баль-хаймын иран даштыкы херек-

тер министрин С. Готб-заде-биле ууражымшыкынын түн-нелерин дугайы Ираннын даштыкы херектер министр-воу меделеп паралан. Иранда бөдүн турар болушкынарын буюрелайг утказынын болгаш шах-даан бую-чүрүмүнүн ки-женин эргелерин үрөп турга-нын хөмчөөдөрүн дугайы КНО «билбейн келгенин ууражымшык» үезинде Вальхайм меделдөөн деп ме-делдөө меделдөөн. Сөөлүг шах-хаанын 25 чыл чагы-мын келгенин дүргүзүндө Иранга чүгү болуп келгенине КНО бичин-даа кичээлгөй сал-баан дээрин С. Готб-заде КНО-нун чингине секретарына айткан деп меделдөөн.

Делегетин бо шугу-ганы фактыларын боттуп бую-биле көрүп, туттурган амери-канын хостарын негези резолюцияларына шах-хаан болгаш оон үлөп апар-ганы байдалдарын иран үдө-сүл дашкышкын бөдөлгөдөр эрге-жөк чугулазын айттып турган болза чогутур ийик деп, ол ме-делдөөн.

Бизеки шах-даанга онаар апар бурдуудалгаларын дайызын иран үрүстөр өлө-лөк бөлөкөдөр. КНО-нун чин-гине секретары К. Вальхайме чоруткан болгаш иран пар-ламентин чагаала ол дөдөп чоруп турар шах-хаан политиктиг дөдөкч эвес, харын кеминг үзүлгөдөр-дир деп меделдөөн. Иччангаш делегет дүжүлгүлгаларына дүшүртүр ону иран эрге-ча-гыргаларга берген турар ууш-тур болгаш оон иран улуска ууш кеминг үзүлгөдөрүн үзүлгөткөн. Иранга оон на-ционал судка шийткен турар ууштур деп, ол чагаала айт-кан.

кылып турар. Даштыкы херектерин британ күрүне ми-нистри Д. Хэрке консер-вативт партиядаа ашкынар палатанын депутаты Дж. Биклисонун чоруткан чага-ам бо талашы-биле тодаргай барымдаа болуп турар. Вели-кобританиянын, Франциянын болгаш Голландиянын доктa-мал шерит-далай күштерин Индий океанын согу талкы районарына сайгара тургу-зарын ол негези. Ол шерит кезектериниң сорулганы чүд дээр, «Перси муулулдурула чоруткан далай оруктарына аргыжылганы хандыры бол-ган ол камда күрүнелерге политиктиг салдарын тургу-зар болуп» деп ук чагада айткан.

НЬЮ-ИОРК. (СЭТА). Иранга хамаарыштыр Вашингтонун ачылдыг улажымшыкынын Каттышкан Шаттарын бө-дүлдө база аажок шугулачыл-турар. Сурагалы америк ша-жыны болгаш хий-нити ажылдакчы У. Коффин Те-герандан эоп чана береш, мынча деп меделдөөн: «Бөдү-нү чүртүгүн чонуга кара-ды-киленеткен шах бую-чү-рүмүнүн эң дерин үзүлгөдөр-кининер АКШ үр үе дүргү-зунда дөткөп келген. Кара-бачкылар тузуп ап, дерин-лекчилер өөрдөп алдыр, ол кижилер көр хөөн чок шахка ду-алап турган бис, а ам ол политиканың чүдөк-бужар түндөдөрине тавары бер-ген-дир бис.

ПАНАМА. (СЭТА). Иранныг дөдөкч ханымын политик-тиг хоргалды Панаманын ча-занын тыгасканына уура-жымшыкнарын масалыг чыскаалары панама найыс-малда уламчылап турар. На-ционал гвардиянын отраттары чыскаалчыларын таралы ойла-дырла карак чажы төгүдөр-граваттарын ачыллап, резид-октар-биле-даа бооллап турар. Панама резолютун дашкы-канын буюрар алдыр, 30 чы-гам чыскаалчылар балмзат-тырганнар.

телевидение

ЯНВАРЬ 6-ДА
БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
10.00 — «Уе». Информасты программа. 10.40 — «Зарядка» чыскалыктары. 11.05 — «Будильник». 11.35 — «Совет Эвелелине бараан бооп тур мен!». 12.35 — «Калыкшыл» программанын почта. Дамчылыгы ачы Ю. В. Беляникова чорудар. 13.20 — «Эртенги почта». Музыкалыг программа. 14.00 — «Көзгө дамыла» к-оск. Дамчылыгы С. Беляникова чорудар. 15.00 — «Мөңгө кыйгы». Хей сериалы уран-чечен телефильм. 1-ги серия — «Узуг амыс». 16.35 — «Амьдыралг пугека». Документалдыг телефильм баштайгы көргүзү. «Болун тил адыр». 17.35 — «Кино аны чоруктар кауу». Дамчылыгы Ю. А. Селевнев чорудар. 18.35 — «Цирк аренада». 19.30 — «Делегей байдалы». 20.15 — «Дамырак чанында шыкта». Мультифильм. 20.30 — «Силерин чагааларыңар билес». Көзгө ачы-шчылыгы чыгыштыгы-биле музыкалыг программа. 21.20 — «Водяной адыр». Уран-чечен телефильм баштайгы көргүзү. 22.30 — «Уе». Информасты программа. 23.05 — «Балет дауылда». СССР-ин улуустун артист Н. Бессмертова. 00.10—00.40 — Спорт дуга. Яныла документалдыг фильминин программасы: «Чангыс хемде ий кижиге». «Штрафтыг дегин дугада ий өөрдиге». Төнгөндө — мезгелер.

ЯНВАРЬ 7-ДЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
10.00 — «Уе». Информасты программа. 10.40 — Эртенги гимнастика. 11.05 — Мультифильм программасы: «Кучкаш деп кимиз?». «Маша ам

Редактор В. С. ШАРОВИЧ.

АГААР КИНО

Кызылдың агаар станицынын мезгелери агаар адыр. Бөгүн республикага бүргөп, азыр, чамдык черлерге быска хар чар. Мурнуу-барыны чүк утламышкыныг хаттыг дүргөни секундада 3—8 метр чедер. Агаарнын температурасы барыны талам районнарга 26—31, өскө арканнарынга 16—21 градус соор.

Кызыл шокар бузуттаар. чарбас. Мурнуу-барыны чүк утламышкыныг хаттыг дүргөни секундада 3—8 метр чедер. Агаарнын температурасы 22—24 градус соор.

ГРИПТЭЭН КИЖИ БАР БОЛЗА...

Грипп—каданаар талаам, биле эн-ле айылдык, кара салгыштыг азыр болур. Азыр кижиге эмчилик чөпшөргө оожа орунда турбас, дашкаар уюм, ооң бүг-ле сумелери хажыг чөпшөргө хуусал турарын ханай турар.

Грипп—каданаар азыр. Бичангыш азыр кижиге болгы ооң чок кижилери чаа азырлар тыптыг келбесе дөшт тускай дүрүмөниг салгыр ужурут.

Грипптин таралдыкылары азыр кижиниг дүмчүлүн иштанге чорур. Оон үнгө дамчыгыштар-биле кады дөмгө таралдыкылар агаарже үнөр.

Азыр кижиниг орун өскө-лерден ирады тургускан, көжөгөлөп алынар.

Азыр кижиге тускай аяк-саламат болгы аркылымдыг турар. Азыр кижиге сирепти.

Республиканын санитар-чиримдыкы бажымы.

«Билиг» нитилелинин Танды район организациынын өтөт-сонгулдалыг конференция чокта чаа болуп өрткен. Илеткеди харымсалгалыг секретарь А. М. Сич кылган.

Өтөттүг үнени дүргүзүлгө лекторларнын шынар составы экинжөө, ажилын организациы бөлгөш идея-теоретиктик денкил бөдөп, лекция пропагандалыг хевирлери хей амы аларган. Амы үдө «Билиг» нитилелинин II өгө организациында 263 лекторларын 102-ин СЭКП, 98-ин ВЛКСМ кижигүнү. Уш кижиге өрткен кандидаттары, 192 кижиге эртенминг.

Сөөлүг үдө нитилелинин район организациынын баштаар чери ажилын көсүктүр-биле экинжөө. Алаа Иле-дөттүг, политика-кижигиделиге

НЕМЕШКЕН

Анык шуауку Александр Александрович Даржайны ССРЭ-нин Чогаалар Эвелелинег кижигүнөсүн хууза алган.

А. Даржай «Төрөн чери», «Удесге», «Эргелениг» деп шуауку чымыларын бөлгөш «Салдыгында душ» деп тоожу, чечен чугаалаар номуну автору.

Ол удуз орус чогаалчы А. С. Грибедовтун «Угаан чову-даны» деп дөдөгө сургакан чогаалын болгаш В. Мина-товтун «Көз» суруун шагаалы деп тоожуун болгаш А. Барто, С. Даниловтун шуаукутын очулдурган.

1980 чыла А. Даржайны «Эвелелиг» шыгыраажы деп ному орус дыкта үнөр.

(Бистиң корр).

Мораль темазынга

...ДАЯНЫП ТУРАР

Дөрткү классчы Орлана школага муңгарай кээр, өүрдүн оспаксыраар, өөрдигезинге кыспас; байдал улам на дорайтап бар чоругурун класс башкысы өскөргөн. Бир хүн уруг школага келбейн барган, кичээл сөөлүдө башкы өөреникчилерин бажынынга чедө берген. Азым Часкал часкаан олурган. Ху-дарап олурган кадай тура ха-лааш шай кууду, мындайда хөгүдү сүргөй апарган. Башкы өөреникчилерин дугайында ай-тырып, школада байдалын чу-гаалап берген.

— Өске суурда төрөөн азынчыг чоруй барган боор, дүгүн автобуска олурган сургак болду. Атам, акым, дүм-сам салгып тур мен деп куюм-нап чоруй уруг—дидир.

— Канчап чары бергендер ол?

— Ам ону чажырып чор, «багыч чугаалаарга бажыны арлыр» дидир болгай. Уругларын шугузуун өөрдигезин баштай эки турган. Олар дөшт адыг чоругаранын чорудус. Уругларын адыг оларын өөрдир дөшт күжүн, бичин харамнашын дыка кымыдар, дуалажып чорду. Мен баа салгы салып чордум, чачында боттарымыс өөрдүн турдус. Диняныгы, тоуту, тооманын, өөрүшүлү хөлчөк уруглар. Ам боттарымыс, чуртталгыс эки турган-дыр: шугу чегир, аас-кежигит, найыралдыг 14 чыл чуртадымыс. Ам боттарымыс адыг ас сөткөлдиг, шыныг чоран кижиге. Ада-неңи хула үлөгөр-чизжө уругларга улуз салдыгы дээрин ам билип чор мен. Ботум бажымыс баулу аас-кежигенден ырай берген-дир мен. Тоан чорумда бичин огулм дыка аарып чыткан болду. Азым өмчөлдөп, азырап турган, тынны алган чоран. Кээримге азым мөң үлөгөдө чеккиниг, ачкыны аягып, чөгө төткөн олурган, менден чүдөкенир болду. Оа шында болгай.

Баштайгы чуртталгадан эки чуртталга турбастыр. Ажы-тегө төрөөн адыг со-луттар ада кады турар боор-Бо уруглар согу адыгынга чачыгып чашааканнардыр. Ол оларын аарткылар хевир-лө, «болун кижигит» дээр, чуну-да үлөгөдө каарга, мыттавас. Та канчап чорун-нары кылдыр боозар. Ооң огул-нары кылдыр боозар. Боу-дунуңа болур, мөң уруглар-нынга шыжылар. Азым-чады ам шугу өскөргөн: өкөп, каржы, меги, хаалчак апар-гылаан. Баштай аларга хора-лап, атынар чорум, ам кан-чаар азын тыптастайм, көр-гөз аларым. Хедеренин тур-гаш, бичин чаштары кижиге-лип шыдавас-тыр.

Сарым чок чаштарымын ам минип чор мен. Дыка-ла аар берге-дир! Ол хевээр сөт-

Х. САЙЫНМАА,
Хемден суур, Барыш-Хемчик район.

тирип турары солун. Чижээ-лөргө, саанчылар кезжөөн, чолаачылар, кадарчылар, мал-чынар болгаш аныктар ке-жөөлөрн организастап ту-рар.

Чон ортузунга медицина те-мазынга аны-бүрү лекция-ларын «Билиг» нитилелинин район эмнедгенинде өгө ор-ганизациы хойну организас-

Лекция пропагандасы

Эрткен чылын районга 1700 ажыг лекция аны-бүрү тема-ларга номчуттунган. Лек-торлар-биле ажыды экинжиди тургаш, лекция пропагандалыгын шынарын беддеринин дугайында айтырыгы чугаа-лашпышкан, «Билиг» нити-лелинин өгө организациала-

Эрткен чылын районга 1700 ажыг лекция аны-бүрү тема-ларга номчуттунган. Лек-торлар-биле ажыды экинжиди тургаш, лекция пропагандалыгын шынарын беддеринин дугайында айтырыгы чугаа-лашпышкан, «Билиг» нити-лелинин өгө организациала-

рыны өтөт-сонгулдалыг ху-радарын өрттиргилеэн. Алаа өгө организациаларын ажи-лында бар чептерин илдер-ди, ону чайладырылгы ар-галарын дилеп тыварын санал бергенер чугаалап турган.

«Россия», «Революцияныг чалбыжы» совхозтарын өгө организациаларын өтөт-сон-гулдалыг хуралдарын озады-лып, куду денкилге өрттир-гени демсгелери чугула.

Ыныг болжок чамдык лекторлар ажилыга харым-салгаын кудулап, лекция, бөдөш азышты номчуп ту-рар. Районда 300 ажыг баш-кы кадарлар ажыдап турар, а лекция пропагандалыг чүгө чүс хире кижиге кижиге тур-нын алаарга-ла чегир. Көсү агитация болгаш көргүзүг ма-териалдарын ажилдайыг кел-генинде чамдык анык лек-

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

БАРЫН-ХЕМЧИКТЕН ИЙИ ЧАГАА

К. ОЧУР.

ШАННАЛ ЧОК БОЛГАН

Чоокта чаа бистиң районга шыдырап маргылаады болуп эркен. Алаа район төвүндө болгаш совхозтардан ол ши-лике ойнакты кирешкен.

Маргылаа чынг байдалга эркен. Ойнакты бүрүзүнүг тилсеге чүткүлдүг иле-рээ. Оон түңилинде бирги чери «Шеклэр» совхозун тө-

ОЛИМПИЙ ЖИЛЕР

Лейк-Плэсиде болу кышкы оюнларын эгелээрине чедир өвөш үе аркан. Даг хаагыныг спортунун талаам-биле ССРЭ-нин шилиндек командалыг кижигүнө-ринин нити хуралы чоокта чаа болуп эркен. Алаа келер үнени олимпийжигерине шымылаалары болгаш чурттуг олимпий-жи командалыг кандидатар демдек-тер тымыкан.

— Бо сезон совет даг хаакчыларынга сөөлүг эркен чор чылдар нитинде эң берге сезон боуп турар. Чүгө дыс Олим-пиада мурнуна бистер Делегей кубуго дөшт болуп эртер маргылаада долу про-грамма-быс: кижир ужурау бис—деп,

Р. ДЕНИСОВТУҢ ФОТОЗУ.
СЭТА-ныг фотохроникам.

СОВЕТ АНЫЯКТАР—

ДЕЛЕГЕЙ ЧЕМПИОНУ

ХЕЛЬСИНКИ.

(СЭТА-ныг корр).
Түңнел оюнда совет хоккеистер Швеция-нын шилиндек коман-дазын 2:1 санга ут-каш, аныктар ара-зынга эркен делегей чемпионнадынга бирги черин ээлээн. Шин-тирлиг оюнда ССРЭ-нин шилиндек коман-дазын капитаны, ЦСКА-нын халдакчы-зы Владимир Крутов шведтерин хаалга-зынче ийи шайбаны кингреш, шылгараан.

Сөөлүг оюнда Фин-ляндиянын шилиндек командалыг Чехослова-кияныг хоккеистерин 4:2 санга уткаш, ийиги черин ээлээн.

Ушкү черин Шве-цияныг шилиндек ко-мандалы алган.

Бистиң спортчула-рымыс (команданың улуз тренери Юрий Морозов) бо ол ил-даага чангыс-даа оюн-да уттурбоан.

Эмчииниң сумези

Чоннуң кадыкшылын кам-галаары, чон аразында кадык камгалааныг соругдарын-ны дугайында ажилдары боттандырып чүгө тускай өртөмчелерин, медицина, ажилдакчыларынын херөө эвес, а нитинин херөө дээр-ин шугу улузга бичидир. Ол дугайын совет хойузда тода айткы, белик сайыралдыг нитилелинде өвүдүзүн чоннуң кадыкшылы-биле хол-бап, озаалап көргөн.

Кедир үнени ажил-ишчиле-ринин кадыкшылы— бөгүнүг чуртталганын чаагайжыла-лаан, амьдыралдын матери-алдыг хандыргалыгын бол-гаш култура, куш-култура, спорт, санитар-чырыдыш-кынынын сайыралыгын ха-мааржыр.

Халдавырлыг аарыларын болдурбасы-биле кижиге буруз арыг-шеверин сагыр болгаш чамдык аарыглар дугайын,

ону баш буруңгаар болдурба-ны билер ужураут. Чыл кел-ген тудум халдавырлыг аа-рыглардан араан кижилер-нин саны өвөшөп турар бол-гаш ылагылы бичин уругла-рын кадыкшылыгын ады-нелери, дөртүг-төрелери, толгандыр турар улузастыг улуз кичигейин салып ту-рар.

Иччалжак бичин чаш-тарын организми дамыкпаан кошкак болган ужурунда аны-зы-бүрү чылааганнардан өк-пө түбөркулэзундан аарып болгу дег чүдүлөр бо-ла та-парым боор.

Өкпө түбөркулэзуг эңне халдавырлыг аарыларын бирөөсү болу. Бо аарыны бичин уруглар хей кезинде өкпө түбөркулэзундан араан-улуз кижилерден чымырып аяп болур.

Азык түбөркулэзуг аарыг

УРУГЛАРНЫ ТУБЕРКУЛЭЗТАН КАМГАЛААР

аарынын таралдыкымыс база болуп болур. Иччангыш кан-дыг-даа сүттү эки хайындар-гаш, уругларга ижиртири чу-гула.

Бичин уругларнын өкпө ту-беркулэзундан аарылаан дөшт баш буруңгаар камгалап та-рылганы бистиң чуртта ал-бан-биле чоруйп турар. Чүгө өмчиниң чөпшөргөли баура-чамдык уругларын ол тарыл-гатаан хостап болур. Тарылга өрттирген уруглар, тарылга өрттирбөөндөрдө 4—6 катал эвөш аарым.

Туберкулэзуга удуз органи-змнин туруштуг болурунга камгалап тарылганын чугула-ады ада-нелер эки бичир бо-ла чугула. Чамдык таварыл-галарда бо ажилды үнөлөөс чорук соонда барып бичин уругларнын өкпө түбөркулэ-зундан аарымынга чедирип, оларын келер үезинге шал-тык болур чүдүлөргө тава-

рыштырар.

Чаш уруг төртүтүнгөн соон-да 5—7 дугаар хонүлүг, ооң солайгалаа өштүгүн үс-түгү талаанга, кеш иштинче тарылганы кылды. 4—6 не-деля эртенде, тараан чери кызын, борбойын кээр. Ча-дыкта ол чери дөжөгөш кы-ры кадылганы боор.

Индыг таварылгаларда ону аны-бүрү эмнелер чап, дүй шарын болбас болгаш эм-чи сестралыны азы өмчиниг сумелери сагыры чугула.

Камгалап тарылга элөөн каш чыл эртенде бодунуң дөжөгүн чоруйп чидирп эгел-лөр, иччангыш ук тарылга-ны 7, 12, 17 харымында ка-тап кылды.

Амы үдө школачыларга чылда бир катал өкпө түб-еркулэзун аарымынга удуз хынааланы чоруйп турар.

Т. ПАДАРЧИ,
эмчи.

Редакцияның адреси:

Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 2-24-63, редакторунуң оралакчыларынын 2-35-24, 2-31-75, харымсалгалыг секретарынын 2-23-35, секретариатын 2-23-35, партийжы амьдырал болгаш совет тургузу кидилтеринин 2-37-13, пропаганда кидилтеринин 2-31-75, культура кидилтеринин 2-23-54, көзгө ачыла-сый кидилтеринин 2-21-47, үлөтүр кидилтеринин 2-22-64, чага кидилтеринин 2-41-27, информация кидилтеринин 2-20-60, корректорларынын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбейн барганда 2-32-75 телефонче долгар.